

Рис. 1. Передумови формування новаторських здібностей та підприємницьких компетентностей у здобувачів вищої освіти

Ключову роль у формуванні підприємницьких компетентностей здобувачів вищої освіти відіграє система мотивації, яка не тільки має забезпечити прагнення до високих результатів навчання та старання здобувачів вищої освіти, а й посилити їх інтерес до навчання, зацікавленість обраною професією, стимулювати їх інноваційну та підприємницьку активність.

УДК 004.8:356

Н.С. Ковалевська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Лісниченко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ІНІЦІАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Компетентнісний підхід у сучасній освіті сьогодні набуває особливої актуальності, адже даний підхід передбачає особистісно орієнтоване навчання, спрямоване на розвиток індивідуальності студента, його самовизначення та самоактуалізацію, самореалізацію та соціалізацію. Термін «компетенція» включає в себе не тільки

когнітивну й операційно-технологічну складові, а й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову сторони. В той же час, компетенції повинні підкріплюватися особистісними якостями, що свідчить про системний характер їх формування. У Національній рамці кваліфікацій вимоги до випускника ЗВО наводяться у вигляді рівнів, які характеризуються переліком компетенцій як здатності до вирішення певної проблеми чи задачі соціальної діяльності. При цьому, здатність розуміється як поєднання генетичної схильності особи (здібності) та набутої у процесі навчання і професійної підготовки спроможності (готовності) до певної продуктивної діяльності. За цих умов, саме «підприємницька компетентність» як сукупність якостей, знань, які допомагають особистості успішно та якісно вирішувати бізнес-завдання та досягати високих результатів в підприємницькій діяльності, виходить на перший план. Формування підприємницьких умінь відбувається не тільки під час навчального процесу, а й в результаті участі в роботі студентського самоврядування та наукових студентських гуртків. Тому програми навчальних курсів повинні забезпечувати розвиток економічного мислення студентів, сприяти формуванню стійких професійних інтересів, необхідних при виборі майбутньої професії. Слід зазначити, що формування підприємницької компетентності відбувається впродовж кількох етапів: мотивація – усвідомлення студентом цілей, змісту підприємницької діяльності; актуалізація – окреслення необхідного досвіду діяльності студентів в економічній сфері життя людини; опанування – теоретичний і практичний навчально-інформаційний блок з питань підприємницької діяльності в економічній сфері суспільного життя; самоаналіз – аналіз отриманих результатів та співвіднесення їх із передбачуваними.

Підприємницьку компетентність можна розвивати через відповідні форми навчальної діяльності, тобто через ті методи, що спонукатимуть студента бути ініціативним, активним, комунікабельним, відповідальним, передбачливим, відважним. Ці форми відображають новий діяльнісний підхід до навчально-виховного процесу, що має замінити трансляторне навчання. Також необхідно враховувати, що не всі студенти схильні до цього. Тому необхідно звертати особливу увагу на пасивних, замкнених, несміливих студентів, враховуючи їх індивідуальні особливості. Саме інтегрованість змісту навчального заняття – важливий чинник формування підприємницької компетентності як й інших ключових компетентностей студентів вищих навчальних закладів.

Розробка еталонної рамки з дескрипторами результатів навчання – це один із заходів, обраних Європейською комісією для підтримки розвитку компетентності підприємливості у сфері освіти та

зайнятості. Повна сталонна рамка підприємницької компетентності (EntreComp) складається з трьох сфер компетентностей, 15 компетентностей, восьмирівневої моделі поступу та всеосяжного переліку 442 результатів навчання. У широкому розумінні ініціативність та підприємливість можна визначити як здатність втілювати ідеї, що генерують цінність для інших, а не для себе самого, в певні дії.

Ініціативність і підприємливість – це наскрізна ключова компетентність, необхідна кожному громадянину для самореалізації та розвитку, активної громадянської позиції, суспільної інтеграції та зайнятості у суспільстві, що ґрунтується на знаннях.

Таким чином, впровадження компетентнісного підходу дозволяє виділити: загальну, соціальну та особистісну значущість знань, умінь, навичок, якостей та способів продуктивної діяльності; чітке визначення цілей професійноособистісного розвитку, виражених у поведінкових та оцінювальних термінах; формування компетентностей як сукупності смислових орієнтацій, які ґрунтуються на осягненні національної та загальнолюдської культури; наявність чіткої системи критеріїв виміру рівня розвитку компетентностей, які можна обробляти за допомогою статистичних методів; надання педагогічної підтримки особистості майбутнього фахівця; індивідуалізацію вибору стратегії для досягнення мети; застосування засобів комплексної перевірки набутих знань, умінь та навичок і життєвого досвіду; інтегративну характеристику особистості, пов'язану з її здатністю удосконалити набуті знання, уміння та способи діяльності в процесі соціалізації й накопичення досвіду життєдіяльності.

УДК 378.091.322:334.722

Т.М. Летуга, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.В. Фролова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

С. Дамянова, PhD, Prof. (*Університет Русе, Філіал Разград, Разград, Болгарія*)

МАЙНОР ІЗ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК МОДЕЛЬ ФАКУЛЬТАТИВНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

Найчастіше модуль підприємницької освіти в вищих закладах вищої освіти реалізується у вигляді короткого курсу, на якому студентів навчають правильно вибирати організаційно-правову форму для майбутнього